

Liite 13. Esimerkki LAVA:n tulosten vertailuista

Koko asiakirja saatavilla
Keski-Pohjanmaan LAPEn
verkkosivuilla osoitteessa:
[https://www.soite.fi/sivu/me
dia/Lasten paivystyksen LAV
A Soite.pdf/format-pdf](https://www.soite.fi/sivu/media/Lasten_paivystyksen_LAVA_Soite.pdf/format-pdf)

- 1. tammikuuta 2018 voimaan astunut päivystysasetus (583/2017), joka edellyttää eri potilasryhmien huomioimista päivystyksessä (14§). Alaikäiset ovat yksi ryhmä, joiden huomioimista asetuksessa korostetaan.

14 §

Potilasryhmien huomioiminen päivystyksessä

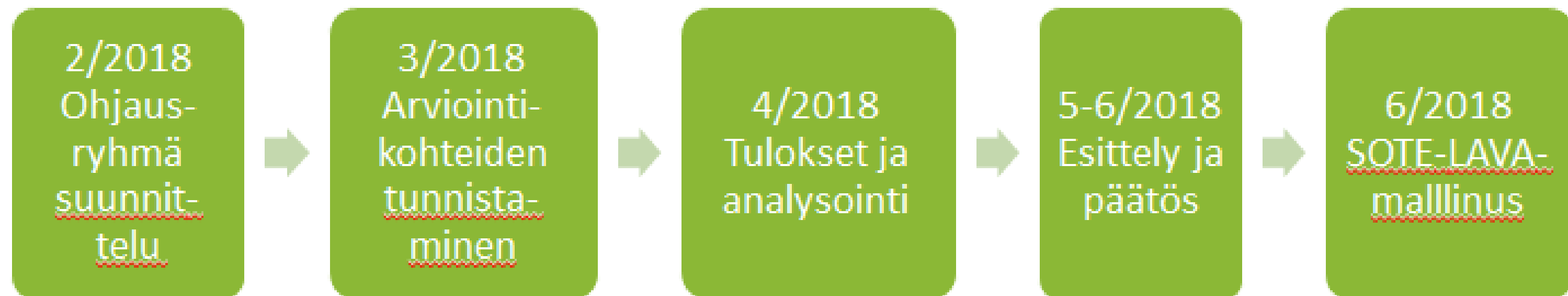
Alaikäinen potilas ja hänen perheensä on otettava huomioon päivystyksessä ja hänen hoidon tarpeensa arvioinnissa on oltava mukana lasten sairauksiin perehtynyt sairaanhoitaja tai muu laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Kun alaikäistä potilasta hoidetaan päivystyksessä, tilojen on oltava asianmukaiset siten, että potilaan vanhemmat voivat osallistua hänen hoivaansa. Hoidon toteuttamisessa on otettava huomioon alaikäisen potilaan ikä ja kehitystaso.

LAVA:n prosessin kulku

Lastenpäivystyksen pilotti 10/2017-
1/2018 määräaikainen toiminta
6/2018 saakka

"Tehdäänkö päätös tiedolla vai ilman tietoja?"

"Helppo päättää, kun oli kaikki tarvittava tieto."

Pohjalla LOS. Arviointikohteiksi valittiin: odotustilat (viihtyvyys, turvallisuus), odotusaika, kohtaaminen, päivystyksen palveluprosessin laatu sekä päivystyksestä aiheutuvat kustannukset.

Kati Honkanen, THL

Tietoa kerättiin

- Palvelusta saatavat tiedot (asiakasmäärät, henkilöstökulut jne.)
- Lapsilta ja nuorilta
 - Vetelin ja Kokkolan nuorisovaltuustot (mm. mielikuvaharjoituksia ja kokemusten pohdintaa)
 - Lastenpäivystyksessä toteutettu palvelukävely (yksi suomenkielinen 4lk ja yksi ruotsinkielinen 5lk)
 - Aiemmin lapsilta kerätyt kehittämisideat
- Vanhemmilta (nettikysely, 347 vastausta)
- Soiten henkilöstöltä (nettikysely)
- Sidosryhmiltä (kuten apteekit, poliisi, lastensuojelu, ensihoito)
- Toteutus: pääasiassa kaksi LAPE-muutosohjelman työntekijää pilotointina

Laatukriteerit ja arvioinnin tarkastelukohdat

Yhteispäivystys

TILASTOT, jäsenkunnat

Puhelut -585 (642 > 57)

Potilasmäärät -907 (YLE 1057 > 150)

KUSTANNUKSET, YLE lapsipotilaat

Henkilöstö 64€/lapsi (93% jäsenkunnat)

Toimenpiteet 24€/lapsi

Yht. 88€/lapsi

LAPSEN OIKEUDET

- Odotustilan turvattomuus, muiden aikuispotilaiden käytös, hätätilanteet
- Odotustilan ei-lapsiystävällisyys
- Pitkät odotusajat ja sen seuraukset lapsille
- Yhteistyön toimimattomuus lastensuojelun kanssa
- + Ammatillisuus

KEHITETTÄVÄÄ

- Uuden päivystysasetuksen toteuttaminen
- Resursointi uusilla lapsipotilasmäärillä
- Lasten odotustilan eriyttäminen
- Yhteistyö lastensuojelun kanssa
- Vesipiste, terveellisen välipalan mahdollisuus jos joutuu odottamaan
- Lasten aktiviteettien lisääminen
- Psyykkisen tuen järjestäminen
- Yhteistyön tiivistäminen kiirevastaanoton kanssa
- Säännöllinen kertaus lasten suojelusta

LASTEN PÄIVYSTYKSEN LAATUKRITEERIT

- Puhelinneuvonnassa vastaa lasten sairauksiin perehtynyt sairaanhoitaja
- Puhelimessa tehtävä hoidon tarpeen arviointi tehdään mahdollisimman asiantuntevasti
- Turvallinen ja lapsiystävällinen ympäristö ja odotustila
- Henkilökunta on tavoitettavissa odotusaikana
- Nopea hoitoon pääsy
- Odotusaika on kohtuullinen
- Lapsi ja vanhempi tulee aidosti kohdatuksi ja kuulluksi
- Lapsiystävällinen ja asiantunteva henkilökunta
- Sujuva hoitoketju
- Yhteistyö lastensuojelun kanssa on toimivaa
- Heikoimmassa asemassa olevien lasten huomioiminen
- Erityislasten tarpeiden huomioiminen
- Kieliasioiden huomioiminen
- NON verbaalinen viestintä
- Jatkohoidon turvaaminen

Lasten ja nuorten päivystys

TILASTOT, jäsenkunnat

Puhelut 3797

Potilasmäärät 2153

KUSTANNUKSET, YLE lapsipotilaat

Henkilöstö 46€/lapsi (86% jäsenkunnat)

Toimenpiteet 16€/lapsi

Yht. 62€/lapsi

LAPSEN OIKEUDET

- Odotustilan rauhattomuus ja portaat
- + Lapsiystävälliset odotustilat
- + Lyhyet odotusajat ja nopea hoitoon pääsy
- + Lasten kokonaisvaltainen huomioiminen
- + Sujuva yhteistyö lastensuojelun kanssa

KEHITETTÄVÄÄ

- Odotustilan rauhoittaminen ja turvallisuus
- Laboratorionäytteiden ottamiselle erillinen tila
- Vesipiste, terveellisen välipalan mahdollisuus jos joutuu odottamaan
- Psyykkisen tuen järjestäminen
- Yhteistyön tiivistäminen kiirevastaanoton kanssa
- Säännöllinen kertaus lasten suojelusta

● Lapsivaikutusten arvioinnin tarkastelukohdat

- Vaikutukset: puhelinneuvonta
- Vaikutukset: odotustilat
- Vaikutukset: odotusaika
- Vaikutukset. kohtaaminen
- Vaikutukset: kohtaaminen ja hoito
- Määrälliset vaikutukset:
lasten päivystyksen
kustannuksia

TAUSTALLA LAPSEN OIKEUDET JA LAATUKRITEERIT

● Puhelinneuvonta mm.

Yhteispäivystys		Lasten ja nuorten päivystys
Tilastot/ Puhelut: -585 lasten puhelua siirtyi		Tilastot/ Puhelut: 3707 (+3155 kpl)
Vanhemmat (n= 250): - Puhelinneuvonta on riittävän asiantuntevaa 62% - Kotihoito-ohjeet olivat riittäviä 49% - Kotihoito-ohjeiden ansiosta ei sairaalaan tarvinnut lähteä 32%		Vanhemmat (n=287): - Puhelinneuvonta on riittävän asiantuntevaa 91% - Kotihoito-ohjeet olivat riittäviä 84% - Kotihoito-ohjeiden ansiosta ei sairaalaan tarvinnut lähteä 58%
Henkilökunnan arvioimana: - Potilasturvallisuuden suhteen puhelinneuvonta on riskialttein vaihe		Henkilökunnan arvioimana: - Lasten hoitotyöhön perehtynyt henkilökunta tunnistaa välitöntä hoitoa tarvitsevat lapset

● Odotusaika mm.

Yhteispäivystys		Lasten ja nuorten päivystys
Lapset ja vanhemmat (n=250) • Odotusaika 0-30 min 13% 30-60 min 17% Yli tunnin 34%		Lapset ja vanhemmat (n=287) • Odotusaika 0-30 min 75% 30-60 min 20% Yli tunnin 4%
Henkilökunta: - Pitkä odotusaika vähentää luottamusta ja heikentää turvallisuutta		Henkilökunta: - Huonovointiset lapset otetaan heti hoituhuoneeseen

Palautetta lapsilta, vanhemmilta ja henkilöstöltä

*Erityislapsemme on joka
kerta joutunut
kommentoinnin kohteeksi
jonkun muun odottajan
toimesta.*

*Erityislapsemme tarpeet
on hoitajien ja lääkärin
toimesta ohitettu
säännönmukaisesti ja
usein pilkanomaisesti.*

Vanhempi, yhteispäivystys

*Lapseni meni paljon
todella heikkoon
kuntoon pitkästä
odotuksesta johtuen.*

Vanhempi, yhteispäivystys

*Huonokuntoiset lapset
saadaan suoraan
huoneeseen ja kytkettyä
valvontalaitteisiin, ovat
jatkuvan valvonnan alla.*

Henkilökunta, lastenpäivystys

*Tuntui ettei otettu
todesta vaikka käsi
meni pois paikoiltaan.*

*Nuorisovaltuusto,
yhteispäivystyksen
puhelinneuvonta*

*Nuorille helppo olla
omatoimisesti
yhteydessä.*

*Nuorisovaltuusto,
puhelinneuvonnan
tarpeesta*

*Avoin WLAN
4.luokkalainen,
lastenpäivystys*

*Mukavat sohvat,
ne on pehmeät.*

*4.luokkalainen,
lastenpäivystys*

*Kirjoja myös ruotsiksi
ja englanniksi.*

*5.luokkalainen,
lastenpäivystys*

*Osa tutkimuksista tehdään
myös esim mukana olevalle
pehmolelulle.*

Henkilökunta, lastenpäivystys

*Myös erityislapsille puhutaan ja
selitetään tehtävät asiat kuin kaikille
muille lapsille, samoin vanhempia
kohdellaan kuin kaikkia muita
vanhempia.*

Henkilökunta, lastenpäivystys

Kohde Vrt. 1-3/2017 ja 1-3/2018	Yhteispäivystys	Lasten ja nuorten päivystys	Muutos
Puhelut yleisesti	2017> 10541kpl > 62% läpi n. 4,5min., 38% ei läpi od. 4min. 2018 > 7277kpl > 67% läpin.3,5min., 33% ei läpi od. 4min. Erotus – 3 264kpl	2018> 4866kpl, joista 83% läpi n. 2min., 17% ei läpi od.2,5min.	1602 puhelua (33%) hoitui 2017 jossain muualla kuin päivystyksessä/lasten päivystyksessä.
Puhelumäärät	-585 kpl jäsenkunnat (642 > 57)	Jäsenkunnat 3 797 kpl	+ 3 155 kpl
Lapsipotilasmäärät YLE lapsipotilaat jäsenkunta	-907 hlö (1057 hlo > 150 hlo)	2 153 hlo	+ 1 102 hlö +367 hlö/kk
Henkilöstökulut YLE lapsi- potilaat jäsenkunta / kaikki YLE lapsipotilaat 93% yhteispäivystys 86% lastenpäivystys	Laakarit 31 250 € Hoitajat 41 189 € yht. 67 368 € 64,00 €/lapsi	Laakarit 50 000 € Hoitajat 65 000 € Yht. 115 000 € 46,10 €/lapsi	-17,90 €/lapsi
Henkilöstömitoitus/vrk	1,5 lääkaria/vrk (10% lapsipotilaat) 7,5 hoitajaa/vrk (10% lapsipotilaat)	2 lääkaria/vrk (YLE+ESH) 5 hoitajaa/vrk (2YLE+3ESH)	
Lastenosasto	363 pvä	323 pvä	-40 pvä -49 016,80 €
Lasten ESH	417 hlö	304 hlö	-113 hlö -38 hlö/kk
Laboratorio, kokonaiskulut (vähennetty influenssatapaukset)	-9 805,97 € (10 931,36 € > 9,58 €/YLE lapsi)	+ 11 200,17 € (22131,53 € > 8,87 €/YLE lapsi)	-0,71 €/lapsi
Lastenosaston laboratoriokulut	48 634,96 €	28 074,89 €	-20 560,10 €
Röntgen, kokonaiskulut	-10 641 € (16 270 € > 14 €/ YLE lapsi)	+ 1 267 € (17 537 € > 7,03 €/ YLE lapsi)	-6,97 €/lapsi
JÄSENKUNNAN YLE LAPSIPOTIILAN KULUT (henkilöstö+laboratorio+röntgen, ei huomioitu lääkekuluja+vyörytykset)	Henkilöstö 64€/lapsi Tutkimukset 24€/lapsi YHT. 88,00 €/lapsi (1057x88,00€= 93 016 €)	Henkilöstö 46,10€/lapsi Tutkimukset 15,90€/lapsi YHT. 62,00 €/lapsi (2153x62,00€= 133 486 €)	-26,00 € / lapsi (+ 40 470 € kokonaiskasvu) (vrt. 2153x88,00€=189 464€)

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtuustoaloite
aamu- ja iltapäivätoiminnan
toimintamaksuihin liittyen

5.2.2018

Tanja Rätty ja Tella Vuolle-Oranen

JYVÄSKYLÄ

Lapsivaikutusten arvioinnin prosessin eteneminen

Valtuustoaloitteesta
pätetään tehdä
lapsivaikutusten
arviointi
3/17

Laajan
yhteistyöryhmän
tapaaminen.
Lapsiarvioinnin
suunnittelu
4/17

**Ydinryhmä
valmistelee lavaa**
- tämän hetkinen
tilanne
- perusteita
iltapäivätoiminnalle
ja sen
maksuttomuudelle
- tiedonkeruu
lapsilta,
vanhemmilta ja
palveluntuottajilta
- päätösehdotusten
muotoilu

Laajan
yhteistyöryhmän
tapaaminen. Lavan
täydentäminen.
6/17

Ydinryhmä
viimeistelee
arvioinnin ja
mahdolliset
toimintamallit

Valtuustoaloite ja siihen
liittyvän
lapsivaikutusten
arvioinnin käsittelyt:
sivistyslautakunta 9/17
kaupunginhallitus 11/17
kaupunginvaltuusto
11/17
sivistyslautakunta 12/17
sivistyslautakunta 1/18

AP-/IP-maksut Jyväskylä

LAVA:n
tunnistaminen:
Valtuustoaloite,
jossa näkyy jo
päätosvaihto-
ehtojen
tarkastelukohde

Taustalla olevien
vaikuttavien
asioiden ja lakien
tunnistaminen

Tämän hetkinen
tilanne

Perusteita ap-/ip
–toiminnalle

- **Syksyllä 2016 valtuustoaloitteessa** esitettiin, että:
 - Jyväskylässä selvitettäisiin mahdollisuuksia aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen alentamista tai maksuista vapauttamista varhaiskasvatuspalvelujen maksuvapautusten mukaisesti.
 - Osana selvitystä päätettiin laatia lapsivaikutusten arviointi.
- **Taustalla:**
 - Perusopetuslaki
 - YK:n lapsen oikeuksien sopimus (erityisesti yhdenvertaisuus)
- **Tutkimustiedon kautta:**
 - LAVA peilaa aamu- ja iltapäivätoiminnan merkitystä lapseen kohdistuviin psykososiaalisiin vaikutuksiin.
 - Jyväskylän kaupungin hyvinvointikertomuksen keskeisiä kehittämisen painopistealueita ovat yksinäisyyden vähentäminen, eriarvoisuuden ja polarisaation loiventaminen sekä palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
 - lapsen osallistumattomuus iltapäivätoimintaan ja yksin kotona olominen aiheuttivat arvioinnin perusteella huolta sekä vanhemmille että toiminnanjärjestäjille

Lapsiryhmien
tunnistaminen,
joihin kohdistuu
negatiivisia
vaikutuksia

Tiedonkeruu
(lapset,
vanhemmat,
palveluntuotta-
jat), - huomioitu
vanhempien
tulotaso, taustalla
vaikuttavat
tekijät, LOS

- Toteutettiin kyselyt sekä lapsille, vanhemmille että palveluntuottajille.
- Lasten näkökulma tuotettiin:
 - vuosittain tapahtuvan asiakastyytyväisyyskyselyn kautta
 - lapsille suunnattua kyselyä muokattiin edelliseen kyselyyn (2013–2014) verraten siten, että lapsen osallisuutta ja liikkumista koskevia kysymyksiä lisättiin ja kysely toteutettiin lapsille, jotka osallistuivat iltapäivätoimintaan
 - kysely tuotti 878 vastausta
- Vanhemmille:
 - suunnatun kyselyn teemoina olivat toiminnan yhdenvertaisuus, toiminnan merkitys sekä toimintaan osallistuminen.
 - Kyselyssä tiedusteltiin myös perheen tulotaso.
 - Kysely toteutettiin toukokuussa 2017 ja
 - kysely tavoitti vanhempia (486 kpl) kaikilta kaupungin alueilta

AP-/IP-maksut Jyväskylä

Päätösvaihtoehtojen vertailu:

- Ikäluokassa n. 1500 lasta, joten 1.-2.-luokkalaisia n. 3000 lasta
 - **Vaihtoehto A** = kokonaismäärä 1500 lasta
 - **Vaihtoehto B** = suhteutetaan tällä hetkellä olevaan lapsimäärään lisäten mukaan vanhempien kyselyssä esille tulleet 15%, jotka eivät käytä palvelua tällä hetkellä
- Lapsimäärän kasvaessa 450 lapsella tarkoittaa se laskennallisesti 37 lisähenkilön palkkaamista
- Lisääntyneet ohjaustunnit kasvattaisivat osaltaan kaupungin saaman valtionosuuden määrää
- Maksuissa on käytetty keksiarvoa 110€/kuukausi
- Täysimääräinen toimintamaksu on 130€/kk ja 90€/12 päivää

KUSTANNUSTEN TARKSTELU

KUSTANNUKSET
TA2017: n. 2,9 milj. €/ vuosi,
tuotot 641 000€/vuosi
HUOMIOT

- asiakas selvittää itse mahdollisuuden maksunvapautukseen tai perimättä jättämiseen eri tahoilta
- avustusmuodot lyhytaikaisia eivätkä koske kaikkia vähävaraisia perheitä

A) KUSTANNUKSET
n. 890 000 €/vuosi + hallinnon kuluja 20 000 €/vuosi = n. 910 000€/vuosi
HUOMIOT

- tuloperusteinen maksualennus kaikkien perheiden palvelu
- Varhaiskasvatuksen piirissä on noin 6800 perhettä, maksuton varhaiskasvatus koskee noin 20% perheistä. Täyden varhaiskasvatustamaksun maksaa 15% perheistä. Maksuluokkia on yhteensä 7.

B) KUSTANNUKSET
n. 595 000 €/vuosi + hallinnon kuluja 20 000 €/vuosi = n. 613 000€/vuosi
HUOMIOT

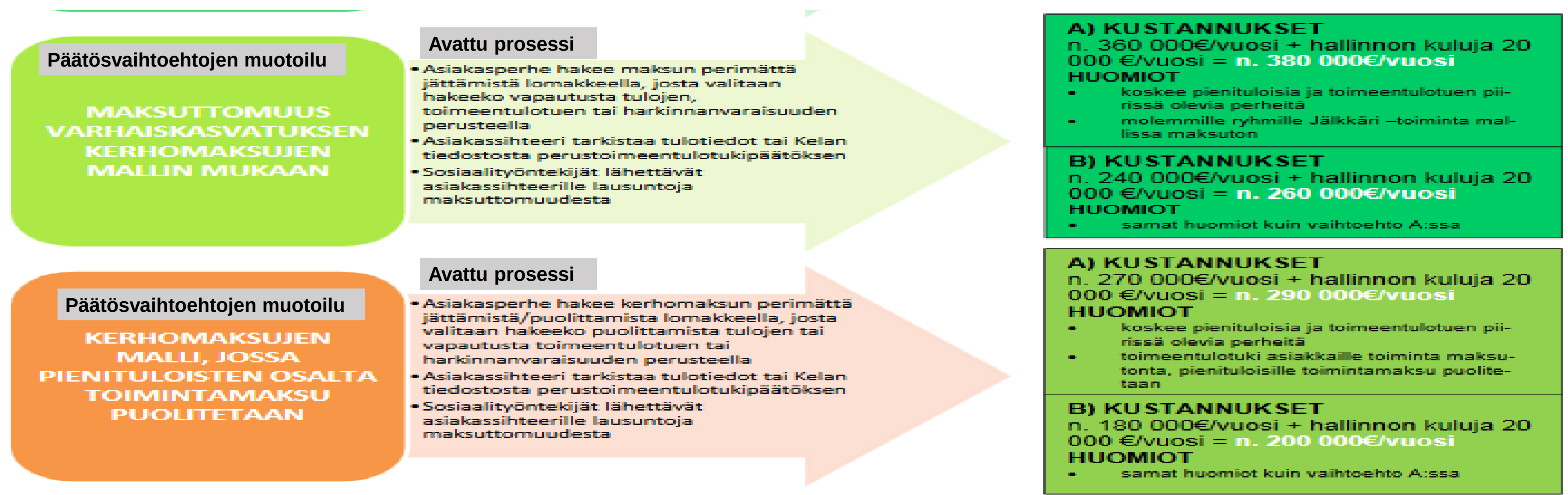
- samat huomiot kuin vaihtoehto A:ssa

Päätösvaihtoehtojen vertailu:

- Ikäluokassa n. 1500 lasta, joten 1.-2.-luokkalaaisia n. 3000 lasta
- **Vaihtoehto A** = kokonaismäärä 1500 lasta
- **Vaihtoehto B** = suhteutetaan tällä hetkellä olevaan lapsimäärään lisäten mukaan vanhempien kyselyssä esille tulleet 15%, jotka eivät käytä palvelua tällä hetkellä

- Lapsimäärän kasvaessa 450 lapsella tarkoittaa se laskennallisesti 37 lisähenkilön palkkaamista
- Lisääntyneet ohjaustunnit kasvattaisivat osaltaan kaupungin saaman valtionosuuden määrää
- Maksuissa on käytetty keksiarvoa 110€/kuukausi
- Täysimääräinen toimintamaksu on 130€/kk ja 90€/12 päivää

KUSTANNUSTEN TARKSTELU

AP-/IP-maksut Jyväskylä

Vaikutusten
kuvailu

Hyötyjen ja
haittojen
punnitseminen

Vertailu

LAVA-tulosten
esittely

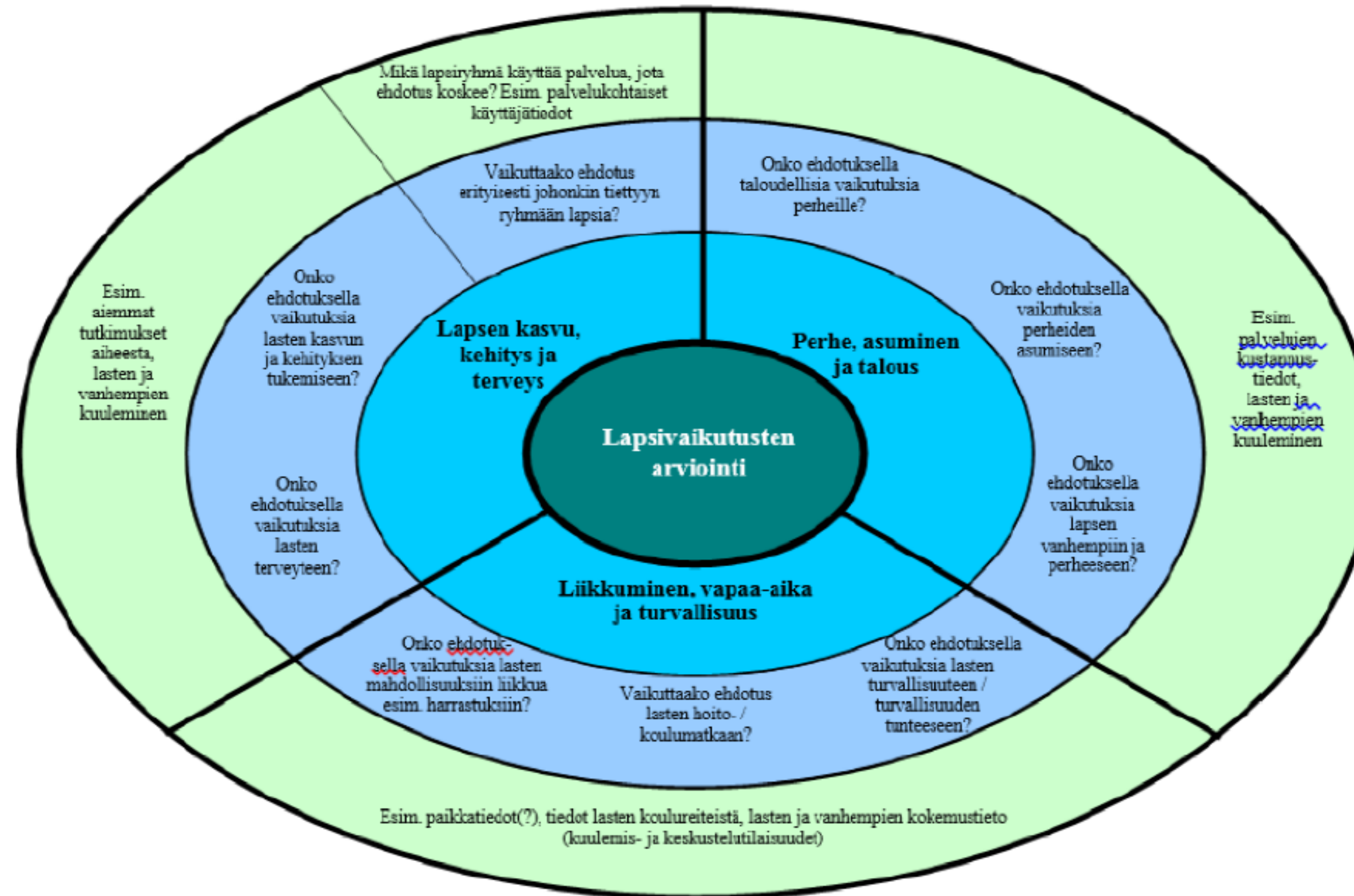
Päätöksen
tekeminen

- Yhteenvedona todettiin, että
 - Aamu- ja iltapäivätoiminta on erittäin merkityksellistä niin lapsille kuin perheillekin.
 - Nykytilanteessa kaikki lapset eivät olleet yhdenvertaisessa asemassa toimintaan osallistumisen suhteen.
 - Taloudellisten vaikeuksien todettiin kasautuvan helposti muiden ongelmien kanssa.
 - Toiminnan mahdollistaminen perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta on yksi tapa ennaltaehkäistä yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja katkaista ylisukupolvisten ongelmien ketjuja.
- Lapsivaikutusten arvioinnin tuloksena
 - Iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja alennettiin pienituloisilta perheiltä 1.4.2018 alkaen.
 - Sivistyslautakunnan päätöksen mukaisesti maksu poistui kokonaan toimeentulotukiasiakkailta sekä lastensuojelulausunnon perusteella.
 - Pienituloisten perheiden toimintamaksu puolitettiin.
 - Pienituloisuuden määrittelyssä otettiin käyttöön varhaiskasvatuslain mukaiset tulorajat.

Päätöksen seuranta- arvio

- Lapsivaikutusten arviointiin kuuluu myös päätöksenteon jälkeen toteutettava seuranta-arviointi.
- Jyväskylässä päätettiin, että kevään 2018 aikana saatavien kokemusten perusteella selvitetään maksuhelpotusten käytänteet jatkossa.
- Asiakasperheille toteutetaan uusintakysely keväällä 2019, jossa arvioidaan toimintamaksujen vaikutusta iltapäivätoimintaan osallistumiseen.
- Myöhemmin on mahdollista pohtia myös aamutoiminnan järjestämistä.

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI JA ARVIOINTITEEMAT – LAHDEN KAUPUNKI

Mallia on kehitetty monitoimijaisessa yhteistyössä Lahden Yliopistokampuksen, Sivistystoimialan ja muiden lasten ja nuorten palveluissa työskentelevien toimijoiden kanssa.